
Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra Lopt, Brottveit i Valle kommune, Aust-Agder fylke, Norge

NNU Rapport 25 – 2019

Claudia Baittinger og Niels Bonde

Foto: Eivind Dalseg

Dendrokronologi

Nationalmuseet
Miljøarkæologi og Materialeforskning

Norge

Aust-Agder

Brottveit

Valle kommune
Gnr/Bnr: 52/2

Koordinater: 59.193486 N, 7.537917 E

Formål: Datering og opbygning af grundkurve

Indsendt af Fylkeskonservatoren i Vest-Agder og Nationalmuseet

Prøver er udtaget af Anders Dalseg, Setesdalmuseet

Undersøgt af: Niels Bonde og Claudia Baittinger

NNU j. nr.: A9614, maj 2019.

Resultatet kan frit anvendes ved henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for yderligere oplysninger mm. Rapporten kan endvidere lastes ned fra hjemmesiden www.nnuweb.dk, under Dendrokronologi, Se endvidere Fylkeskonservatorens oversigt over dendrokronologiske undersøgelser <http://vaf.maps.arcgis.com> .

Lopt

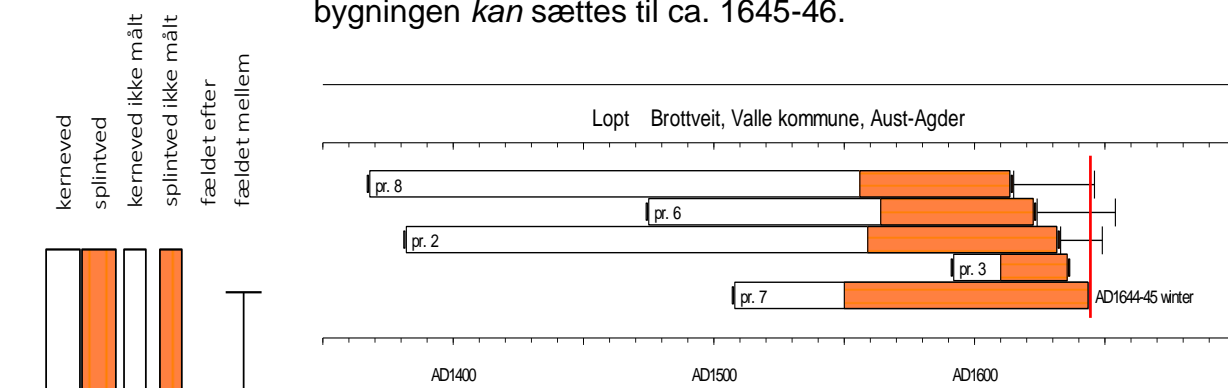
I alt er otte prøver af fyrretræ (*Pinus sylvestris*) undersøgt, udtaget fra otte emner (se vedhæftede feltrapport). Alle er udtaget som boreprøver.

Fem prøver er dateret. Der er konstateret splintved på alle prøverne. På prøve N3930079 er der konstateret "Waldkante" (dvs. træets sidstdannede årring)

Antal årringe i prøverne varierer mellem 45 og 251.

For statistiske værdier / beskrivelse med mere vedrørende de enkelte prøver, se katalog.

Undersøgelsen viser, at alle de daterede prøver stammer fra træer, der formentlig er fældet i første halvdel af 1600-tallet, formentlig ca. 1644. Den sidstdannede årring i N3930079 (gulvplanke i 2. etage) er dannet i 1644. Træet, som prøven stammer fra, er fældet vinteren 1644-45. Opførelsen af bygningen *kan* sættes til ca. 1645-46.

Dateringsdiagram som angiver årringskurvernes indplacering på en tidsskala. Hvert rektangel repræsenterer en årringskurve. Den røde signatur er en **tolkning**, der angiver det formodede fældningstidspunkt for træerne, som de daterede prøver stammer fra.

Antallet af årringe i splintved hos fyrretræ kan variere voldsomt fra færre end 40 til 90 eller flere. Af dateringsdiagrammet fremgår det, at i prøve 3 (N3930039) er den yderst fuldstændige bevarede årring dannet 1636, samt at prøven omfatter 26 komplet bevarede årringe i splintveddet.

Årringskurverne fra de fem daterede prøver er sammenregnet til en middelkurve, N393M001, på 277 år, som dækker perioden 1368 – 1644.

Foto: Eivind Dalseg

Kryds-datering absolut

Årringskurverne er søgt dateret ved hjælp af relevante grund- og referancekurver for fyrretræ fra det sydlige Norge.
(se tabel)

Referencer:

Anvendt splintstatistik for fyrretræ: ca.40 - 90

For *t*-værdi:

Baillie, M.G.L. & J.R.Pilcher, 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research. *Tree-Ring Bulletin* 33, pp. 7-14.

Ved undersøgelsen er der, udover laboratoriets egne grund- og referencekurver, anvendt kurver, som er stillet til rådighed af Thomas S. Bartholin (Scandinavian Dendro) og Terje Thun (NTNU).

kurver	-	-	N393M001	
-	start	dates	AD1368	
-	dates	end	AD1644	
aam01	AD1243	AD1744	5.60	N Aust Agder indenlands
aam02	AD1487	AD1837	0.91	N Aust Agder kystnær
VAuAaseralPISY2	AD1353	AD1936	3.14	N Vest-Agder uden Aaseral
N Aaseral NB02	AD1223	AD1857	3.94	N VA Aaseral 113 timber

Tabel: Absolut datering. *t*-værdier for kryds-datering med grund- og referencekurver.
For *t*-værdier se Baillie & Pilcher, 1973.

Beregning af middelkurve

Mean sequence - N393M001

Of type W 5 R
Dated AD1368 to AD1644

Contains the following files

N3930029.d dated AD1382 to AD1632 of type R 73 N

N3930039.d dated AD1592 to AD1636 of type R 26 N

N3930069.d dated AD1475 to AD1623 of type R 59 N

N3930079.d dated AD1508 to AD1644 of type R 94 W

N3930089.d dated AD1368 to AD1614 of type R 58 N

Katalog over undersøgte prøver:

Borekerner fra Lopt i Brottveit

N3930019.d

Title : A9614 Brottveit 52.2 Valle kommune AA prøve 1
Raw Ring-width PISY data of 172 years length
Undated; relative dates - 1 to 172
59 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 96.26 Sensitivity 0.15

N3930029.d

Title : A9614 Brottveit 52.2 Valle kommune AA prøve 2
Raw Ring-width PISY data of 251 years length
Dated AD1382 to AD1632
73 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 67.99 Sensitivity 0.15
Interpretation: AD1633-49

N3930039.d

Title : A9614 Brottveit 52.2 Valle kommune AA prøve 3
Raw Ring-width PISY data of 45 years length
Dated AD1592 to AD1636
26 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 255.09 Sensitivity 0.18
Interpretation: after 1637

N3930049.d

Title : A9614 Brottveit 52.2 Valle kommune AA prøve 4
Raw Ring-width PISY data of 163 years length
Undated; relative dates - 1 to 163
23 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 57.86 Sensitivity 0.21

N3930059.d

Title : A9614 Brottveit 52.2 Valle kommune AA prøve 5
Raw Ring-width PISY data of 178 years length
Undated; relative dates - 1 to 178
72 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 99.05 Sensitivity 0.23

N3930069.d

Title : A9614 Brottveit 52.2 Valle kommune AA prøve 6
Raw Ring-width PISY data of 149 years length
Dated AD1475 to AD1623
59 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 93.72 Sensitivity 0.19
Interpretation: AD1624-54

N3930079.d

Title : A9614 Brottveit 52.2 Valle kommune AA prøve 7

Raw Ring-width PISY data of 137 years length

Dated AD1508 to AD1644

94 sapwood rings and winter bark surface

Average ring width 93.84 Sensitivity 0.14

Interpretation: AD1644/45 winter

N3930089.d

Title : A9614 Brottveit 52.2 Valle kommune AA prøve 8

Raw Ring-width PISY data of 247 years length

Dated AD1368 to AD1614

58 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 63.86 Sensitivity 0.17

Interpretation: AD1615-46

Feltrapport for dendrologi prøvetaking Setesdalsuseet

Dendrokronologisk objekt:	Lopt
Fylke:	Aust-Agder
Kommune:	Valle
Gnr/Bnr:	52/2 59, 193486, 7, 537917
Prøvene tatt av:	Anders Dalseg
Dato for prøvetaking:	23.10.2018
Eigar	Kristin Brottveit, Brottveitsvegen 185, 4747 Valle. Tlf 95144834

Prøve nr.	Stokk nr	Type stokk	Marg	Geit	Bark	Be. arb.
1	D5	Undermann				x
2	A1	Svill		x		
3	Golv	Plank 1. etg		x		
4	G4	Veggstokk 1. høg		x		
5	Golv	Plank i svalgang		x		

-ca 0,5 m fra enden. Usikker bearbeidd yte.

Ca 1 m fra toppende

Litt usikkert mhp bearbeidd overflate eller ikkje

Litt usikkert mhp bearbeidd overflate eller ikkje

Ca 30 cm frå toppende. Ikkje bearbeidd.

6	CD11	Stokk over dørå i 2. høgda		x					Litt usikkert mhp bearbeidd overflate eller ikkje
7	Golv	Plank i 2. høgda					x		
8	GH11	Veggstokk i 2. høgda				x			Ca 2 m fra enden H
9									
10									
Prøve nr.	Etasje	Rom	Marg	Geit	Bast	Bark	Be. arb.		
11									
12									
13									
14									
15									
16									
17									
18									
19									
20									
21									
22									
23									
24									
25									
26									
27									
28									
29									